

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 8 juni 2021

Mål nr

Ö 2576-20

PARTER

Klagande

Fredrik K Snickeri & Bygg AB, 556696-6080

Lunnargatan 16

593 62 Västervik

Ombud: Advokat David Magnusson

Kalmar Advokatbyrå AB

Box 117

391 21 Kalmar

Motparter

1. Jonas Wikström, 19621217-1653

Hornsudde 3

593 93 Västervik

2. Helena Wrang, 19640411-1665

Tingshustorget 2 B

590 38 Kisa

Ombud för 1 och 2: Advokat Johan Nyberg
Advokatfirman Glimstedt Östergötland KB
Drottninggatan 19
582 25 Linköping

SAKEN

Avvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts beslut 2020-04-28 i mål Ö 3387-19

Hovrättens beslut

se Bilaga

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut fastställer Högsta domstolen tingsrättens beslut såväl i avvisningsfrågan som i fråga om rättegångskostnader.

Högsta domstolen förpliktar Jonas Wikström och Helena Wrang att solidariskt till Fredrik K Snickeri & Bygg AB betala ersättning för rättegångskostnader

- i hovrätten med 16 000 kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 28 april 2020, och
- i Högsta domstolen med 33 400 kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för detta beslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Fredrik K Snickeri & Bygg AB har yrkat att Högsta domstolen ska fastställa tingsrättens beslut samt förplikta Jonas Wikström och Helena Wrang att ersätta bolagets rättegångskostnad i hovrätten.

Jonas Wikström och Helena Wrang har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

Fredrik K Snickeri & Bygg AB har yrkat ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund

1. Fredrik K Snickeri & Bygg AB (Byggbolaget) utförde på uppdrag av Jonas Wikström och Helena Wrang arbeten på deras fastighet. Arbetena fakturerades löpande. Jonas Wikström och Helena Wrang betalade sammanlagt knappt två och en halv miljon kr.
2. Byggbolaget väckte talan mot Jonas Wikström och Helena Wrang och yrkade att de skulle förpliktas att betala ytterligare drygt en miljon kr. Som grund för yrkandet anfördes att Byggbolaget hade en kvarstående fordran för utfört arbete på fastigheten. Jonas Wikström och Helena Wrang invände mot kravet och gjorde gällande att priset var oskäligt. De åberopade vidare bl.a. att de hade rätt till prisavdrag motsvarande avhjälpandekostnaden för fel i det arbete som Byggbolaget hade utfört.
3. Tingsrätten ogillade käromålet baserat på Jonas Wikströms och Helena Wrangs förstahandsinvändning rörande prisets skälighet och konstaterade att det därmed saknades skäl att pröva deras övriga invändningar. Hovrätten

fastställde tingsrättens domslut med motiveringen att den utredning som Byggbolaget hade lagt fram inte medgav slutsatsen att skäligt pris översteg vad som redan hade betalats. Inte heller hovrätten såg anledning att pröva de övriga invändningar som hade förts fram. Domen fick laga kraft.

4. Jonas Wikström och Helena Wrang har i detta mål väckt talan mot Byggbolaget och yrkat att bolaget till dem ska betala drygt 250 000 kr. De har som grund för yrkandet åberopat att det föreligger fel i det av bolaget utförda arbetet och att de har rätt till prisavdrag motsvarande kostnaden för avhjälpande av felen.

5. Tingsrätten bedömde att yrkandet om ersättning för avhjälpandekostnad omfattas av den tidigare domens rättskraft och avvisade därför talan. Hovrätten har ansett att Jonas Wikström och Helena Wrang inte är förhindrade att i en ny rättegång yrka ersättning för avhjälpandekostnad och har undanröjt tingsrättens beslut.

Frågan i målet

6. Frågan i målet är om en tidigare dom avseende ytterligare betalning för utfört arbete utgör hinder mot att pröva en ny talan om ersättning för avhjälpande av fel i arbetet i en situation när den tidigare domen innebar att yrkandet om ytterligare betalningsskyldighet ogillades.

Den rättsliga regleringen

Rättskraft

7. En dom som har fått laga kraft har rättskraft när det gäller den sak som talan har avsett. Rättskraften innebär bl.a. att den sak som har avgjorts genom domen inte kan bli föremål för prövning i en ny rättegång (se 17 kap. 11 §

första och tredje styckena rättegångsbalken). Domen utgör alltså processhinder i en senare rättegång; den har då s.k. negativ rättskraft.

8. Om svaranden har åberopat en motfordran till kvittning får domen också rättskraft avseende denna motfordran, till den del domen innefattar en prövning av den (se 17 kap. 11 § andra stycket rättegångsbalken).

Litispændens

9. Enligt 13 kap. 6 § rättegångsbalken får en ny talan inte tas upp till prövning om den rör en fråga beträffande vilken det redan pågår en rättegång mellan samma parter. Paragrafen rör alltså situationen att två mål – ett äldre och ett yngre – som rör samma sak pågår samtidigt (litispændens).

Litispændens anses i princip föreligga i samma utsträckning som en lagkraftvunnen dom i den pågående rättegången kommer att medföra rättegångshinder på grund av rättskraft enligt 17 kap. 11 § rättegångsbalken.

Saken när talan förs om betalningsskyldighet

Rättskraft av en dom om betalningsskyldighet

10. Av betydelse för bedömningen av frågor om rättskraft eller litispændens är således vad som utgör saken. När en säljare eller en uppdragstagare för talan om betalningsskyldighet för en viss vara eller tjänst anses den frågan odelbar i rättskraftshänseende. Om betalningsskyldigheten har prövats, eller är föremål för prövning, i en tidigare rättegång utgör det hinder mot att ta upp frågan om betalningsskyldigheten för varan eller tjänsten i en senare rättegång, vare sig käranden yrkar betalning eller svaranden yrkar återbetalning eller prisavdrag. Det anförda gäller inte om den nya talan grundar sig på omständigheter som inträffat efter den tidigare domen. (Jfr "Rundvalsmaskinen" NJA 1965 s. 94 och "Marmorarbetet i Falkenberg" NJA 1999 s. 520.)

11. En anhängiggjord talan om att få ut en kvarstående fordran för utfört arbete innebär hinder för en ny talan från svaranden om ersättning för kostnad för att avhjälpa vilket fel som helst i tjänsten upp till det avtalade priset, oavsett om yrkandet rubriceras som prisavdrag, avhjälpandekostnad, skadestånd eller något annat (se ”Marmorarbetet i Falkenberg”).

12. En tidigare talan om betalningsskyldighet hindrar inte en ny talan från en köpare eller beställare om ersättning för exempelvis följdskador. Det är då fråga om en rättsföljd som inte är alternativ till ett prisavdrag utan kan inträda vid sidan av ett sådant. (Se ”Marmorarbetet i Falkenberg”).

Motfordran eller betalningsinvändning?

13. För en svarande innebär alltså rättskraften av en dom om betalningsskyldighet att han eller hon inte längre kan få några invändningar prövade avseende samma rättsföljd eller alternativa och ekonomiskt likvärdiga rättsföljder. Det gäller oavsett om invändningarna har framförts i den första rättegången eller inte. Det avgörande är om omständigheten har förelegat vid tidpunkten för domen och invändningen därför kunnat prövas.

14. Som framgått träffar rättskraften en motfordran som åberopas av svaranden endast om domen innefattar en prövning av den (se p. 8). En svarande kan lägga en motfordran till grund för en ny rättegång om han eller hon inte har åberopat den i den tidigare rättegången, eller om den av något skäl inte kommit att prövas av domstolen, t.ex. därför att det var fråga om en andrahandsinvändning som inte aktualiserades.

15. Motfordringar i processuell mening, vilka träffas av rättskraften endast efter åberopande och prövning, måste därför skiljas från invändningar mot själva betalningsskyldigheten, vilka träffas oavsett åberopande (jfr ”Marmorarbetet i Falkenberg”).

16. Av rättsfallet ”Marmorarbetet i Falkenberg” framgår att en invändning om rätt till prisavdrag eller ersättning för avhjälpandekostnad inte utgör en motfordran i processuell mening så länge invändningen avser ett belopp upp till det avtalade priset (jfr p. 11).

17. En invändning om en rättsföljd som kan inträda vid sidan av ett prisavdrag, t.ex. att köparen har rätt till ersättning för följdskador, utgör däremot en motfordran i processuell mening (jfr p. 12).

Saken när talan förs om prisavdrag eller hävning

18. Den negativa rättskraften omfattar den civilrättsliga rättsföljd som blivit föremål för ett lagakraftvunnet domstolsavgörande samt alternativa och ekonomiskt likvärdiga rättsföljder (se ”Marmorarbetet i Falkenberg”).

19. Rättskraften innebär att om en köpare eller beställare väcker talan och yrkar hävning på grund av fel i varan eller tjänsten är det inte möjligt för denne att senare väcka en ny talan och yrka prisavdrag avseende samma fel. Det saknar betydelse huruvida en saklig prövning av felet skett; rättskraften hindrar exempelvis en ny talan om prisavdrag även när den tidigare talan om hävning har ogillats därför att yrkandet om hävning hade framställts för sent. (Se ”Det återtagna hävningsyrkandet” NJA 1994 s. 23, ”Felen på fastigheten Hermelinen” NJA 1995 s. 610 och ”Marmorarbetet i Falkenberg”. Jfr för fallet när säljaren väcker ny talan ”Den slutliga regleringen” NJA 2017 s. 659.)

Litispændens och genkärömal

20. Enligt 14 kap. 3 § rättegångsbalken får svaranden väcka genkärömal mot käranden angående samma sak eller en sak som har gemenskap med denna.

21. Bestämmelsen har ansetts utgöra ett undantag från bestämmelserna om litispændens (se "Marmorarbetet i Falkenberg"). Det finns starka skäl för att tillämpa bestämmelsen på detta sätt. Om möjligheten att väcka genkärömal angående samma sak inte fanns skulle det faktum att den ena parten hinner väcka talan först kunna medföra att motparten blir avskuren från möjligheten att få sin talan prövad.

Betydelsen av att en talan om kvarstående betalningsskyldighet har ogillats

22. När den första talan avser kvarstående betalningsskyldighet utöver vad som redan har betalats, kan det inträffa att den talan ogillas därför att domstolen anser att käranden inte visat grund för att skäligt pris överstiger vad som redan har betalats. Även en sådan dom får i rättskraftshänseende anses avse betalningsskyldigheten som helhet, dvs. frågan är i det avseendet odelbar.

23. Det innebär att svaranden genom domen blir förhindrad att väcka en ny talan med yrkande om prisavdrag eller ersättning för avhjälpandekostnad upp till det avtalade priset. Det saknar även i den situationen betydelse om svaranden i den första rättegången har framställt någon invändning av detta slag eller inte och huruvida den frågan uttryckligen prövats i den första domen.

24. En svarande som vill skydda sig mot denna effekt måste väcka ett genkärömal i den första rättegången och framställa ett eget yrkande om prisavdrag (jfr p. 21).

Slutsats

25. En tidigare dom avseende ytterligare betalning för utfört arbete utgör hinder mot att pröva en ny talan om ersättning för avhjälpande av fel i arbetet även i en situation när den tidigare domen innebar att yrkandet om ytterligare betalningsskyldighet ogillades.

Bedömningen i detta fall

26. I det tidigare målet yrkade Byggbolaget betalning för en kvarstående fordran för utfört arbete. Genom domen i målet har frågan om betalningsskyldigheten för tjänsten blivit slutligt avgjord, oavsett det förhållandet att domen innebar att talan ogillades. Det innebär att den tidigare domen utgör hinder mot att i en ny rättegång ta upp frågan om Jonas Wikströms och Helena Wrangs betalningsskyldighet för tjänsten.

27. Jonas Wikström och Helena Wrang har i det aktuella målet yrkat ersättning för kostnad för avhjälpande av fel i tjänsten. Den ersättning som de begär är inte högre än det totala priset. Deras krav på prisavdrag motsvarande ersättning för avhjälpandekostnad avser därmed betalningsskyldigheten för tjänsten.

28. De påstådda felen åberopades mot Byggbolagets krav på betalning i den tidigare rättegången. Invändningen prövades inte eftersom talan ogillades på grund av förstahandsinvändningen. Anspråket hade kunnat framställas i ett genkäromål. Att invändningen inte prövades i den tidigare rättegången saknar betydelse för bedömningen av frågan om rättskraft.

29. Rättskraften hos det tidigare avgörandet hindrar således att Jonas Wikströms och Helena Wrangs yrkande om prisavdrag motsvarande avhjälpandekostnad för fel i tjänsten tas upp till prövning. Med ändring av hovrättens beslut ska tingsrättens avvisningsbeslut därför fastställas.

30. Vid denna utgång ska Jonas Wikström och Helena Wrang förpliktas att ersätta Byggbolaget för rättegångskostnader i samtliga instanser. Yrkade belopp är skäligen.

I avgörandet har deltagit justitieråden Ann-Christine Lindeblad,
Svante O. Johansson, Dag Mattsson, Malin Bonthron (referent) och
Johan Danelius
Föredragande har varit justitiesekreteraren Hanna Hallonsten

GÖTA HOVRÄTT
Avdelning 3
Rotel 32

PROTOKOLL
2020-02-28 och
2020-03-27
Föredragning i
Jönköping

Aktbilaga
Mål nr Ö 3387-19

RÄTTEN

Hovrättslagmannen Charlotta Riberdahl, hovrättsrådet Thobias Wilhelmsson och tf. hovrättsassessorn Jenny Linde (referent och protokollförare)

FÖREDRAGANDE

Hovrättsfiskalen Malin Hellberg

PARTER

Klagande

1. Jonas Wikström, 19621217-1653
Hornsudde 3
593 93 Västervik

2. Helena Wikström, 19640411-1665
Tingshustorget 2 B
590 38 Kisa

Ombud för 1 och 2: Advokat Johan Nyberg
Advokatfirman Glimstedt Östergötland KB
Drottninggatan 19
582 25 Linköping

Motpart

Fredrik K Snickeri & Bygg AB, 556696-6080
Lunnargatan 16
593 62 Västervik

Ombud: Advokat David Magnusson
Kalmar Advokatbyrå AB
Box 117
391 21 Kalmar

SAKEN

Avvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kalmar tingsrätts beslut 2019-10-02 i mål T 3086-18

Målet föredras, varvid följande antecknas.

Dok.Id 323103

Postadress
Box 2223
550 02 Jönköping

Besöksadress
Hovrättsgränd 4

Telefon
036-15 69 00
E-post: gota.hovratt@dom.se
www.gotahovratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Jonas Wikström och Helena Wikström (nedan Wikström) har överklagat Kalmar tingsrätts beslut att avvisa deras talan och yrkat att hovrätten ska undanröja det överklagade beslutet och återförvisa målet till tingsrätten för fortsatt handläggning. Wikström har som grund för sitt yrkande anfört att deras förda talan i Kalmar tingsrätts mål T 3086-18 inte omfattas av det tidigare avgörandets (Göta hovrätts dom den 29 mars 2018 i mål nr T 992-17) rättskraft.

Fredrik K Snickeri & Bygg AB (bolaget) har motsatt sig ändring av tingsrätts beslut och yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

Efter föredragning fattar hovrätten följande

BESLUT

som meddelas den 28 april 2020

1. Med undanröjande av tingsrätts beslut i fråga om avvisning och rättegångskostnader visar hovrätten målet åter till Kalmar tingsrätt för vidare handläggning.
2. Rättegångskostnaderna i hovrätten får prövas i samband med målet efter dess återupptagande.

Hovrättens skäl för beslutet

I en rättegång vid Kalmar tingsrätt väckte bolaget talan mot Wikström med yrkande att Wikström skulle betala 1 096 645 kr jämte ränta. Som grund för yrkandet åberopade bolaget att de hade en kvarstående fordran för utfört arbete på Wikströms fastighet. Wikström bestred talan och invände mot kravet med hänvisning till 36 § konsumenttjänstlagen (1985:716) och gjorde gällande att priset inte var skäligt. Wikström gjorde vidare gällande bl.a. att de hade en kvittningsskylt motfordran på bolaget avseende fel i det arbete som bolaget utfört och att de därför hade rätt till prisavdrag motsvarande avhjälpandekostnaden. Tingsrätten ogillade bolagets talan, eftersom det inte lyckats visa att det begärda priset var skäligt. Hovrätten fastställde tingsrätts dom

(Göta hovrätts dom 2018-03-29 i mål nr T 992-17) samt konstaterade att det vid angivna förhållanden saknades skäl att pröva Wikströms övriga invändningar mot bolagets talan. Högsta domstolen beslutade den 14 juni 2018 att inte meddela prövningstillstånd, varvid domen vann laga kraft.

Wikström har i en ny rättegång vid Kalmar tingsrätt yrkat att bolaget ska betala 255 978 kr jämte ränta till dem avseende ersättning för avhjälpande av fel i det arbetet som bolaget utfört.

Frågan som hovrätten har att ta ställning till är om Göta hovrätts dom den 29 mars 2018 i mål T 992-17 utgör hinder mot att pröva Wikströms nu förda talan i Kalmar tingsrätt, dvs. om Wikströms talan i det nya målet omfattas av den tidigare domens rättskraft.

Enligt 17 kap. 11 § första och tredje stycket rättegångsbalken äger dom, sedan tiden för talan utgått, rättskraft, såvitt därigenom avgjorts den sak varom talan väckts, och fråga som sålunda avgjorts får inte ånyo tas upp till prövning.

En doms rättskraft innebär något förenklat att den sak som blivit prövad genom den tidigare domen inte kan bli föremål för en förnyad prövning i en ny rättegång och att en ny talan avseende samma sak ska avvisas. Det gäller dock endast om processföremålen är identiska, dvs. om det gäller samma sak. Även kvittningsvis framställda fordringar träffas av domens rättskraft. Det gäller oavsett om käromålet bifallits eller ogillats. En förutsättning för att en dom rörande kvittningsanspråk ska få rättskraft är att anspråket prövats. (Se Fitger m.fl., Rättegångsbalken m.m. kommentar till RB 17:11, *passim*.)

Rättskraften av en dom rörande en parts betalningsskyldighet för vara eller tjänst hindrar en ny talan om samma betalningsskyldighet. En part är därför förhindrad att i en ny rättegång yrka ersättning för alla avhjälpandefel upp till det avtalade priset (se rättsfallen NJA 1965 s. 94 och NJA 1999 s. 520).

I detta fall gällde emellertid den första rättegången, såsom bolagets talan kom att prövas, frågan om skäligt pris för det arbete som bolaget utfört. Enligt hovrättens uppfattning kan det i sådana fall inte finnas någon skyldighet för svaranden att framställa yrkanden

om t.ex. ersättning för avhjälpandekostnad för fel i utfört arbete. Wikströms kvittningsvis framställda motfordran avseende ersättning för avhjälpandekostnad, prövades heller inte i den tidigare rättegången. Med hänsyn härtill är Wikström inte förhindrad att i en ny rättegång yrka ersättning för avhjälpandekostnad. Tingsrättens beslut ska därför undanröjas och målet visas åter till tingsrätten för fortsatt handläggning.

Eftersom målet återförvisas till tingsrätten ska frågan om rättegångskostnaderna i hovrätten prövas i samband med målet efter dess återupptagande (se 18 kap. 15 § tredje stycket rättegångsbalken).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga

Överklagande senast den 26 maj 2020

Jenny Linde

Protokollet justerat

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se

KALMAR TINGSRÄTT
Avdelning 2

PROTOKOLL
2019-10-02
Handläggning i
Kalmar

Aktbilaga 43
Mål nr
T 3086-18

Handläggning i parternas utevaro

RÄTTEN

Lagmannen Laila Kirppu

PROTOKOLLFÖRARE

Tingsnotarien Mathilda Havert

PARTER

Kärande

1. Bo JONAS Wikström, 19621217-1653
Hornsvägen 111 A
593 93 Västervik

2. HELENA Maria Wikström, 19640411-1665
Stora Trädgårdsgatan 17 G
593 35 Västervik

Ombud för 1 och 2: Advokat Johan Nyberg
Advokatfirman Glimstedt Östergötland KB
Drottninggatan 19
582 25 Linköping

Svarande

Fredrik K Snickeri & Bygg AB, 556696-6080
Lunnargatan 16
593 62 Västervik

Ombud: Jur.kand. David Magnusson
c/o Kalmar Advokatbyrå HB
Box 117
391 21 Kalmar

SAKEN

Fordran; nu fråga om avvisning

Dok.Id 530669

Postadress
Box 613
391 26 Kalmar

Besöksadress
Smålandsgatan 28

Telefon
0480-47 78 68
E-post: kalmartingsratt.team2@dom.se
www.kalmartingsratt.se

Telefax
0480-226 77

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Tidigare tvist mellan parterna

I Kalmar tingsrätts mål T4126-14 väckte Fredrik K Snickeri Bygg AB (Bolaget) talan mot Jonas Wikström och Helena Wikström (Wikströms) med yrkande om att Wikströms skulle betala 1 096 645 kr plus ränta beräknad på visst sätt till Bolaget. Bolagets krav grundade sig i att Bolaget på uppdrag av Wikströms hade utfört arbeten på fastigheten Västervik Horn 1:569. De utförda arbetena hade fakturerats löpande, men de två sista fakturorna hade inte betalats.

Wikströms invände mot kravet och anförde att priset var oskäligt, att Wikströms hade en kvittningsgill motfordran, att Wikströms hade rätt att hålla inne betalning eftersom besiktning inte hade hållits, att det fanns fel i av Bolaget utfört arbete, och att det begärda beloppet inte hade förfallit till betalning.

Tingsrätten ogillade käromålet på den grunden att det inte var visat att skäligt pris översteg det belopp som Wikströms redan hade betalat. Tingsrätten skrev att tingsrätten vid den bedömningen inte behövde pröva frågorna om det fanns en kvittningsgill motfordran, om rätten att hålla inne betalning i avvaktan på besiktning eller avhjälpande av fel samt om fordran hade förfallit till betalning.

Hovrätten fastställde tingsrättens dom (Göta hovrätts dom 2018-03-29 i T992-17).

Högsta domstolen beslutade den 14 juni 2018 att inte meddela prövningstillstånd.

Yrkanden och inställning m.m.

Jonas Wikströms och Helena Wikströms yrkande m.m.

Jonas Wikström och Helena Wikström (Wikströms) har i nu yrkat att Fredrik K Snickeri Bygg AB (Bolaget) ska förpliktigas att till dem betala 255 978 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på beloppet 231 608 kr från den 14 juli 2018 och på beloppet 24 370 kr från dagen för delgivning av stämningsansökan, allt till dess betalning sker.

Wikströms har också begärt ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som senare kommer att anges.

Som grund för yrkandet har Wikströms anfört i huvudsak följande: Bolaget har utfört arbete på Wikströms fastighet Horn 1:569 i Västerviks kommun (Fastigheten). Det föreligger fel i de av Bolaget utförda arbetena i och med att arbetena inte är fackmässigt utförda. Wikströms har krävt avhjälpande av felen. Rätt till ersättning motsvarande kostnaden för avhjälpande föreligger i och med att Bolaget har förklarat sig avstå från att avhjälpa felen, eller under alla omständigheter i och med att avhjälpande inte skett inom skälig tid efter det att Wikströms gett Bolaget tillfälle till det. Wikströms har haft en kostnad om 73 964 kr för att avhjälpa vissa fel. Kostanden för att avhjälpa återstående fel uppgår till 182 014 kr. Bolaget är skyldigt att ersätta den skada som Wikström tillfogats på grund av felen. Skada kommer oundvikligen att tillfogas Wikströms i samband med avhjälpande av felen, men skadans omfattning är för närvarande inte möjlig att bestämma. Ovisshet om rättsförhållandet råder i och med att bolaget har bestridit ansvar för fel och därmed skadeståndsansvar. Ovissheten länder Wikströms till förfång genom att den skapar en otrygghet avseende Wikströms ekonomiska planering i samband med avhjälpande av felen. Wikströms framställde den 14 juni 2018 skriftligt krav på betalning av 231 608 kr. Betalning har inte skett.

Bolagets inställning och begäran om att Wikströms talan ska avvisas

Bolaget har motsatt sig kravet eftersom det inte föreligger något fel. Bolaget har vidare begärt att tingsrätten ska avvisa yrkandet. Bolaget har yrkat ersättning för rättegångskostnader med ett belopp som senare kommer att anges.

Som grund för yrkandet om avvisning har bolaget uppgett i huvudsak följande: Bolaget har tidigare fört talan mot Wikströms angående betalningsskyldighet för aktuella entreprenadarbeten. Talan prövades slutligt av Göta hovrätt genom dom den 29 mars 2018 i mål T 992–17. Hovrättens dom vann laga kraft genom Högsta domstolens beslut att inte meddela prövningstillstånd den 14 juni 2018. Det som kvarstår att pröva i detta mål är Wikströms yrkande om betalning av 255 978 kr jämte

ränta. Som grund i denna del har åberopats att det föreligger fel i entreprenadarbetena och att Wikströms därmed har rätt till prisavdrag motsvarande kostnaden för avhjälpande.

Som allmän princip gäller att kvittning inte omfattas av en doms rättskraft i den del de inte har prövats av domen. Frågan om prisavdrag är dock inte en fråga om kvittning utan hör till frågan om betalningsskyldighet i sig. Av kommentaren till 17 kap. 11 § rättegångsbalken framgår att en tvist rörande betalningsskyldighet för en viss vara eller tjänst i princip är odelbar i rättskraftshänseende. Frågan om prisavdrag för avhjälpandekostnader anses således vara en oskiljbar del av frågan om betalningsskyldighet. I NJA 1999 s. 520 framgår att alla yrkanden avseende avhjälpandekostnader, oavsett rubricering, hör till själva betalningsskyldigheten och därmed prekluderas oavsett om de framställts i den tidigare processen om betalningsskyldighet eller inte. Av detta följer att Wikströms talan avseende avhjälpande kostnader omfattas av rättskraften i hovrättens dom, oavsett om invändningarna framställdes och prövades i den tidigare processen eller inte.

Wikströms har motsatt sig att yrkandet avvisas

Wikströms har motsatt sig att tingsrätten avvisar yrkandet och har som skäl för sin inställning anfört i huvudsak följande: Wikströms bestrider avvisningsyrkandet. Bolagets talan i det tidigare målet avseende betalning för utförda entreprenadarbeten ogillades i dess helhet. Så skedde på andra grunder än att fel förelåg i utförda arbeten, frågan om fel kom aldrig att prövas. Som bland annat framgår av Roberth Nordhs artikel i Svensk Juristtidning 2001 s. 655 är svaranden från första processen (Wikströms) under sådana omständigheter inte förhindrad att väcka talan avseende ersättning för avhjälpande av fel till överskjutande del. Wikströms har utgått från att domstolen har delat denna uppfattning i och med att den ska prövas även utan åberopande av part. Vidare skulle Bolagets tolkning av det åberopade rättsfallet få orimliga och processeskalerande konsekvenser. Till exempel skulle en entreprenörs grundlösa talan om betalning av pris innebära en skyldighet för beställaren att genstämna för att felansvaret inte ska utsläckas. Entreprenörer skulle kunna välja att

systematiskt väcka talan avseende mindre belopp av priset för att på så vis utsläcka åtminstone delar av felansvaret eller framtvunga beställaren att väcka talan (inklusive att vidta sådana vidare utredningar som i regel krävs för att få tillräckligt underlag för en stämningsansökan) avseende såväl ostridiga som stridiga fel i entreprenaden. HD:s avgörande kan rimligen inte tolkas på sådant sätt att det öppnar för processande i uteslutande taktiska syften för att prekludera entreprenörernas felansvar och därigenom skapa motsvarande plikt för beställaren att genstämma entreprenören, särskilt inte i sådana fall när entreprenörens talan bestrids på andra grunder. Sammanfattningsvis ska HD:s avgörande inte tolkas som så att – i de fall som entreprenörens yrkande om betalning för utförda entreprenadarbeten lämnas helt utan bifall på andra grunder än att beställaren har rätt till ersättning för avhjälpande av fel – beställaren tvingas genstämma för att inte förlora sin rätt att göra gällande fel i det av entreprenören utförda arbetet. Bolagets avvisningsyrkande ska därför ogillas. För det fall tingsrätten bifaller Bolagets avvisningsyrkande ska det vid fördelningen av ansvaret för rättegångskostnader tas hänsyn till att Bolaget först i sin tredje inlaga, ca tre månader efter delgivning av stämningsansökan, framfört invändningen om rättegångshinder.

Avskrivning av ett återkallat yrkande om fastställelse av betalningsskyldighet

Från början yrkade Wikströms också att tingsrätten skulle fastställa att Bolaget är skyldigt att ersätta dem för den framtida skada som de kan komma att tillfogas på grund av fel i de av bolaget utförda arbetena på deras fastighet Horn 1:569 i Västerviks kommun. Sedan Bolaget väckt frågan om yrkandet skulle avvisas har Wikströms återkallat yrkandet; parterna är överens om att stå sina egna rättegångskostnader i denna del.

HANDLÄGGNINGEN I TINGSRÄTTEN

Tingsrätten har informerat parterna om att frågan om avvisning av yrkandet om betalningsskyldighet kommer att avgöras utan huvudförhandling i frågan. Bolaget har begärt ersättning för sina rättegångskostnader, medan Wikströms inte har lämnat in något anspråk.

Efter genomgång av handlingarna i målet meddelar tingsrätten följande

SLUTLIGA BESLUT

1. Tingsrätten avvisar Wikströms yrkande om att Bolaget till dem ska betala 255 978 kr jämte ränta.
2. Tingsrätten skriver av målet i övrigt.
- 3 Wikströms, som ska stå sin egen rättegångskostnad, ska ersätta Bolagets rättegångskostnader med 18 000 kr plus ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för detta beslut tills beloppet är betalat.

Skäl för tingsrättens beslut

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 17 kap. 11 § första och tredje stycket rättegångsbalken har en dom, sedan tiden för talan har gått ut, rättskraft om i domen har avgjorts den sak om vilken talan har väckts, och fråga som sålunda avgjorts får inte på nytt upptas till prövning.

Enligt 17 kap. 11 § andra stycket rättegångsbalken har en dom över betalningsyrkande rättskraft även i vad den innefattar prövning av en fordran som åberopats till kvittning. Motsatsvis kan en svarande lägga en motfordran till grund för en ny rättegång om han inte har åberopat motfordringen i den tidigare rättegången.

Utgångspunkter

Parterna har tidigare tvistat om arbeten som Bolaget på uppdrag av Wikströms har utfört på fastigheten. Den tidigare tvisten gällde ett krav om att utfört arbetet hade fakturerats av bolaget, men inte betalats av Wikströms. Wikströms bestred betalningsskyldighet och invände att priset var oskäligt, att den fanns en kvittningsskylt motfordran, att arbetet inte var färdigställt, att det förelåg fel i utfört arbete och att det begärda beloppet inte hade förfallit till betalning.

Tingsrätten ogillade Bolagets talan av det skälet att det inte var visat att den begärda ersättningen var skälig; övriga invändningar från Wikströms prövades inte i sak. Hovrätten fastställde tingsrättens dom.

Den tidigare domen hindrar att frågan om betalningsskyldighet tas upp till prövning igen, eftersom invändningar om det hade kunnat tas upp vid den tidigare processen. Kravet i nu aktuellt mål gäller rätten till ersättning för kostnaden för avhjälpande av fel. Frågan är om detta omfattas av den tidigare domens rättskraft.

Frågan i målet

Är det nu fråga om invändningar mot själva *betalningsskyldigheten*, vilka prekluderas med den tidigare domen eller om *motfordringar* som enbart prekluderas om de har åberopats?

Är det en invändning om betalningsskyldigheten eller en motfordran?

I rättsfallet NJA 1965 s. 94 ansåg Högsta domstolen att köparens krav på ersättning för en avhjälpandekostnad avsåg köparens betalningsskyldighet, fastän köparen begärde ersättning för kostnaden som skadestånd. Då köparen i den tidigare rättegången kunnat framställa de invändningar mot säljarens krav som han åberopade i den senare rättegången blev köparens skadeståndsyrkande därför avvisat.

Av NJA 1999 s. 520 framgår att, 21 och 22 §§ konsumenttjänstlagen gäller i fråga om konsumenttvister och eftersom kostnad för avhjälpande av fel ersätts upp till prisets belopp som prisavdrag, hindrar en tidigare process om fullgörande av betalning att man i en ny rättegång yrkar inte bara prisavdrag utan även ersättning för kostnad av avhjälpande upp till det avtalade priset. Detta gäller oavsett rubricering. Vidare konstaterar Högsta domstolen att kostnader för följdskada däremot gäller en annan fråga än betalningsskyldigheten eftersom rättsföljden inte är alternativ på så sätt som prisavdrag är i förhållande till avhjälpande. Krav på ersättning för följdskador ska därför behandlas som motfordringar som prekluderas endast efter åberopande.

Slutsats

I målet har Wikströms yrkat på ersättning motsvarande kostnad för avhjälpande av fel. Mot bakgrund av HD:s resonemang i ovan berörda rättsfall anser tingsrätten att yrkandet är att ses som en invändning mot betalningsskyldigheten. På grund av att Wikströms talan inte är att se som en motfordring saknas det anledning för tingsrätten att pröva om den åberopats eller inte i den tidigare domen. Således omfattas Wikströms talan av rättskraften i Göta hovrätts dom från den 29 mars 2018 i mål nr T 992–17. Eftersom Wikströms talan har prekluderats ska tingsrätten avvisa talan.

Rättegångskostnader

Eftersom Wikströms talan avvisas är de att anse som tappande part i målet och ska därför ersätta Bolaget för deras rättegångskostnad.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga](#) (Tr-12)

Beslutet kan överklagas. Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **senast den 23 oktober 2019** och ställs till Göta hovrätt. *Prövningstillstånd krävs.*

Mathilda Havert

Protokollet uppvisat/